

Η ΑΝΑΣΚΑΦΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

Προετοιμασία και οργάνωση μιας ανασκαφής (το προσωπικό και τα εργαλεία)

Κύριο μέλημα του ανασκαφέα είναι το προσωπικό της ανασκαφής. Επιτυχής είναι η ανασκαφή στην οποία ο καθένας από την ομάδα λειτουργεί καίρια σε σχέση με κάποιον άλλο. Μεγάλης σημασίας, επίσης, είναι η ασφάλεια των αρχαίων από τη στιγμή που έλθουν στο φως αλλά και η λεπτομερής αποτύπωση των συνθηκών στις οποίες βρίσκονται. Για την επιτέλεση αυτού του στόχου οι αρχαιολόγοι σημειώνουν και την παραμικρή λεπτομέρεια στο ημερολόγιο. Σε

αυτό βοηθούν και τα υπόλοιπα μέλη της ομάδας, όπως ο αρχιτέκτονας και ο σχεδιαστής. Αυτοί παρακολουθούν την ανασκαφή μετρώντας και σχεδιάζοντας τα πάντα, από το χρώμα του χώματος, που κάπου δημιουργεί μια κηλίδα (μπορεί να αποδειχθεί ίχνος κάποιας φωτιάς) μέχρι μια πεσμένη πέτρα και ένα κομμάτι

αγγείου.

Όπως κάθε έργο, έτσι και η ανασκαφή έχει τα δικά της εργαλεία και υλικά, τα οποία, όμως, δανείζεται από συγγενικές εργασίες. Ο ανασκαφέας σκάβει και παράλληλα καθαρίζει. Επομένως τα εργαλεία ανασκαφής δεν είναι μόνο σκαπτικά, αλλά και καθαριστικά. Η ανασκαφή του επιφανειακού στρώματος, επειδή, συνήθως, δεν περιέχει αρχαιολογικά ευρήματα, γίνεται πιο εντατικά με σκαπάνη, τσάπα και φτυάρι για την απομάκρυνση των χωμάτων. Ωστόσο, τα σκαπτικά μηχανήματα είναι απαγορευτικά, αφού ο χειριστής τους έχει ελάχιστη επαφή με το χώμα και με οτιδήποτε κρύβεται σε αυτό.

Στην ανασκαφή είναι απαραίτητο να προτιμούνται εργαλεία απλώς

αιχμηρά χωρίς πλατιές επιφάνειες, ώστε να τραυματίζουν όσο το δυνατόν λιγότερο το χώμα και ό,τι ενδεχομένως κρύβεται σε αυτό. Λόγου χάρη, το φτυάρι πρέπει να είναι το στενότερο δυνατόν, να χρησιμοποιείται απαλά και όχι να μπήγεται βίαια στην επιφάνεια του εδάφους.

Στα στρώματα που υπάρχουν αρχαία αντικείμενα και επιβάλλεται λεπτή εργασία χρησιμοποιείται μικρό σκαλιστήρι, μυστρί, σπάτουλα, τριγωνική ξύστρα και σκουπάκι για τον καθαρισμό. Τη στιγμή που επισημαίνεται ένα αρχαίο αντικείμενο, μοναδικά

εργαλεία απομένουν πια το μαχαιράκι, οδοντιατρικά εργαλεία, για τα ευαίσθητα υπολείμματα, ξυλάκια από μπαμπού και λεπτά πινέλα, για να

απομακρύνονται τα ελάχιστα χώματα. Είναι φανερό ότι όσο πλησιάζει ο ανασκαφέας στο σημείο ανεύρεσης κάποιου αρχαίου αντικειμένου, τόσο μειώνει τη δύναμη των εργαλείων του και, βέβαια, αυξάνει την προσοχή του. Ένας κόκκος χώματος που δεν μπορεί να απομακρυνθεί με το μαχαιράκι, γιατί έτσι θα τραυματιστεί κάποιο αρχαίο αντικείμενο, θα πρέπει να φύγει με ένα ανθρώπινο φύσημα.

Για την απομάκρυνση των χωμάτων χρησιμοποιούνται ζεμπίλια ή

καροτσάκια. Παράλληλα, με κόσκινα (ξεροκόσκινο ή νεροκόσκινο με λεπτές τρύπες) ελέγχεται το χώμα. Μικρότατα αντικείμενα,

όπως κάποιες χάντρες, μπορεί να έχουν διαφύγει στην ανασκαφή και είναι απαραίτητο να συλλεχθούν. Γενικά, μπορεί και πρέπει να χρησιμοποιείται στην ανασκαφή οποιοδήποτε εργαλείο κριθεί απαραίτητο και μηχανευτεί ο αρχαιολόγος για τη διευκόλυνση της εργασίας.

Ποικίλα είναι και τα υλικά άμεσης συντήρησης και συσκευασίας, τα οποία είναι απαραίτητα για την πολλαπλή ασφάλεια των αρχαίων

αντικειμένων από τη στιγμή που θα δουν το φως μέχρι να προφυλαχθούν σε ένα μουσείο. Όσον αφορά τη συντήρηση των αρχαιολογικών ευρημάτων, χρησιμοποιούνται: γύψος, ο οποίος αφαιρείται εύκολα στο εργαστήριο συντήρησης, για την επικάλυψη μεγάλων σπασμένων επιφανειών, το κερί και η παραφίνη, γάζες και κόλλα για την απόσπαση από το χώμα ευπαθών αντικειμένων. Για δε τη συσκευασία χρειάζονται μαλακά υλικά, όπως ο χαρτοβάμβακας και κουτιά για την τοποθέτησή τους. Μερικά αντικείμενα τοποθετούνται σε νάιλον σακούλες, στις οποίες ανοίγονται τρύπες για την κυκλοφορία του αέρα. Σε κάθε περίπτωση, όλα τα αρχαιολογικά ευρήματα πρέπει να συνοδεύονται με τα στοιχεία ταυτότητά τους, γραμμένα σε αδιάβροχες πινακίδες (θέση, ημερομηνία, τετράγωνο, στρώμα, πάσα, συντεταγμένες, βάθος εύρεσης, αριθμός ευρήματος, σύντομη περιγραφή).

Διάφορα άλλα υλικά είναι επίσης απαραίτητα, όπως ένα δίμετρο για κάθε αρχαιολόγο, πυξίδα και κορδέλα για τον αρχιτέκτονα, καρφιά και σπάγκος για την οριοθέτηση χώρων. Αξίζει, πάντως, να σημειώσουμε ότι και τα πιο ευαίσθητα εργαλεία και υλικά είναι τελικά «αναίσθητα», αν δεν χρησιμοποιούνται από ευαίσθητα ανθρώπινα χέρια.